

botez adevărat sau altă funcțiune preoțească adevărată și episcopul sau presbiterul ortodox, carele recunoaște de corect botezul săvârșit de preoți eretici, sau altă funcțiune preoțească, acel episcop sau presbiter, după canonul acesta, este a se caterisi din tagma preoțească, deoarece prin aceasta arată sau că nu cunoaște esența credinței sale sau că însuși înclină spre eres și cert este că în ambele cazuri este nevrednic de chemarea preoțească. Acest canon apostolic — chiar și după observațiile din Cniga Pravil rusească — se referă numai la ereticii din timpurile Apostolilor, cari au denaturat dogmele fundamentale despre Dumnezeu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt și despre întruparea lui Dumnezeu Fiul. Dispozițiile referitoare la alte soiuri de eretici ni le oferă canoanele altor sinoade și Părinți bisericești.¹⁾

Canonul 47.

Episcopul sau presbiterul, de va boteza din nou pe cel botezat după adevăr sau de nu va boteza pe cel spurcat de către necinsteitorii de Dumnezeu, să se caterisească ca unul care și bate joc de crucea și de moartea Domnului și nu deosebește pe preoți de către preoții mincinoși.

(46, 49, 50 ap.; 8, 19 sin. I ec.; 7 sin II ec.; 84, 95 trul.; 32 Laod.; 48, 72 Cart.; 1, 47, 91 Vasile c. M.).

— Botezul este condițiune neapărată pentruca cineva să intre în Biserică și să fie membru adevărat al ei.²⁾ Acesta trebuie să fie săvârșit după învățătura Bisericii (can. ap. 49, 50).³⁾ și canonul prezent numește adevărat acest fel de botez (*κατὰ ἀλήθειαν*). Episcopul sau presbiterul, carele permite să se boteze din nou celce a primit un astfel de botez, este supus caterisirii din tagma preoțească, deoarece botezul adevărat și administrat reglementar unei persoane nu este permis a se repeți.⁴⁾ Canonul deosebește de botezul adevărat pe cel fals, carele nu a fost să-

¹⁾ Vezi la comentarul can. 47 ap. în această ediție cari sunt aceste curesuri.

²⁾ Mărturisirea de credință ortodoxă, I, 103.

³⁾ Mărturisirea de credință ortodoxă, I, 102).

⁴⁾ Mărturisirea de credință ortodoxă, I, 102.

vârșit de către un preot ortodox după învățătura Bisericii și carele în loc de a curăți pe om de păcat, îl murdărește. Aceasta este a se înțelege prin cuvintele canonului: «spurcat de către cei necinstitori de Dumnezeu» (*τὸν μεμολυμένον παρὰ τῶν ἄσεβῶν*). Can. 49 și 50 ap. arată care botez era considerat de fals în timpul ediției canoanelor apostolice. Acest fel de botez fals este a se considera nul, întocmai ca și când respectivul nici nu ar fi fost botezat și prin urmare canonul acesta pedepsește cu caterisire pe acel episcop sau presbiter, carele nu botează pe celce a primit botez fals și carele prin urmare recunoaște acest botez de adevărat și legal. Ca motiv prim al acestui canon se menționează că persoana sfințită, care repetă botezul săvârșit în chip legal sau celce recunoaște de adevărat botezul fals, batjocorește crucea și moartea lui Dumnezeu, deoarece, după cuvintele Apost. Pavel, cei botezați în Iisus Hristos s'au botezat întru moartea lui (Rom. 6, 3) și, după Ioan Gurădeaur, crucea însăși se numește botez, fiindcă zice Domnul că ucenicii Lui vor fi botezați cu botezul cu carele dânsul a fost botezat (Mat. 20₂₃) și că el a fost botezat cu botezul, pe carele ucenicii Săi nici nu-l știu (Lc. 12₅₀).¹⁾

Cauza emiterii acestui canon înainte de toate au fost ereticii din timpul apostolic, (Nicolaiții, Simon, Menandru, Cherint și Ebion²⁾ și carieretici atacau dogmele fundamentale ale credinței creștine, dogmele despre Sfânta Treime, despre persoanele Dumnezeirii, iar în special despre întruparea lui Dumnezeu Fiul și

¹⁾ Comentariul lui Zonara la acest canon, Sint. At. II, 62.

²⁾ Nicolaiții au permis întrebuintarea jertfelor idolești și aveau concepție denaturată despre Dumnezeu și despre creațiune, Simonianții sunt aderenții lui Simon vrăjitorul și învățau că îngerii au creat lumea și că Simon s'a arătat în chipul Tatălui pe muntele Sinai, iar pe timpul lui Tiberiu în chipul Fiului și că s'a pogorit asupra Apostolilor în chipul Duhului Sfânt. Menandrienii învățau că Menandru, întemeietorul acestei secte, este Mântuitorul, carele a fost trimis de către cea mai înaltă putere necunoscută și ceice se botează întru numele lui (Menandru) devin nemuritori. Cherintianii învățau că lumea a fost creată fără știrea lui Dumnezeu, că Iisus s'a născut din Iosif și Maria, iar Hristos s'a pogorit asupra lui Iisus în chip de porumb după botez și că acest porumb iarăș a sburat după patimi. Ebionitii priveau pe Iisus Hristos ca pe un om de rând, lepădau învățătura Ap-lui Pavel și considerau legea lui Moisi obligatorie pentru toți creștinii. Vezi: Walch, *Historie der Ketzereien* (Leipzig 1762), I. 100 fg. 158 fg. 167 fg. 185 fg. 247 fg.

vârșit de către un preot ortodox după învățătura Bisericii și carele în loc de a curăți pe om de păcat, îl murdărește. Aceasta este a se înțelege prin cuvintele canonului:

despre mântuire. Firește la eretici de felul acesta nu putea fi vorba despre preoție adevărată, nici despre botez adevărat ca taină, care renaște pe om la viață nouă și îl sfințește cu har dumnezeesc, chiar și dacă taina aceasta formal ar fi administrată după rânduială, deoarece aveau concepție falsă despre Dumnezeu și despre credința adevărată alui Hristos. Al doilea motiv pentru emiterea acestui canon au fost probabil controversele din timpurile primare ale Bisericii privitoare în general la botezul ereticilor și cari controverse turburau pacea Bisericii. Două opinii erau cu privire la botezul ereticilor. După unii la nici un caz nu trebuia recunoscut botezul ereticilor și astfel toți, cari au trecut dela eretici la Biserica ortodoxă, trebuiau botezați, fără nici o deosebire. După alții din nou trebuiau botezați numai ceice au trecut dela o astfel de erezie, în care botezul era denaturat; dacă la ereticii respectivi botezul nu a fost denaturat, ci în esență sa corespundea botezului ortodox și prin urmare Biserica considera în esență acest botez de legal, apoi ceice treceau dela astfel de erezie (unde nu era denaturat după esență botezul legal) nu trebuiau botezați din nou. Opinia dintâiu și-au însușit-o episcopii Bisericii din Africa și unii dintre răsăriteni; iar a doua episcopii apuseni și cu dânsii partea mai mare a celorlalți episcopi.¹⁾ Canonul apostolic prezintă accepta opinia a doua și o enunță într'o formă clară ca pe o normă generală a Bisericii și anume: botezul, după concepția sa fundamentală, ca taină a harului nu poate fi repetat sub nici o condiție și astfel, dacă botezul este săvârșit după cum este prescris, atât în ce privește esența cât și formele externe, deci dacă este săvârșit după dispozițiile evanghelice, în acest caz nu se va repeta nici chiar dacă respectivul s'ar converti la Biserica dela vreun eres. Aceasta se referă mai ales la ceice anterior au fost botezați în Biserica ortodoxă și mai târziu au trecut la vreun eres. Iar dacă botezul s'a făcut contra orânduierilor evanghelice și anume de către oameni necinstitori de Dumnezeu (*ἀσεβῶν*), dupăcum zice acest canon ap., adică de către un astfel de preot eretic, care mărturisește denaturat dogmele fundamentale ale credinții creștine și astfel botezul săvârșit de dânsul nu este cel adevărat (*ὄν κατὰ ἀλήθειαν*), în cazul acesta botezul este a se considera nul și res-

¹⁾ Vezi: Hefele: Conciliengeschichte: la capitolul Ketzertaufstreit I, 104 fg.

pectivul trebuie botezat din nou ca și când nici nu ar fi fost botezat.

Canoanele hotărăsc precis care botez, nesăvârșit în Biserica ortodoxă și de către preot neortodox, este a se considera de neadevărat și astfel trebuie repetat. Dispozițiile acestor canoane trebuie observate cu strictețe și orice abatere dela dănsule cade sub pedeapsă canonică. La judecarea adevărității botezului, săvârșit afară de Biserica ortodoxă, sunt decisive exclusiv dispozițiile acestor canoane. Dintre confesiunile eterodoxe de astăzi, cu care stăm mai ales în atingere, cea mai de seamă este cea romano-catolică. Canonul nici unui sinod cu valoare generală nu a dispus să se considere nul botezul săvârșit după prescripțiunile mărturisirii de credință ale acestei confesiuni și prin urmare ceice trec dela această credință la Biserica ortodoxă se primesc cu ritualul prescris, bine precizat din Trebnic, dar botezul lor este recunoscut și deci nu se botează din nou. Sinodul constantinopolitan din 1756, în urma unor împrejurări excepționale provenite cu privire la raportul Bisericii grecești cu cea latină, a dispus că fiecare romano-catolic, carele vrea să treacă la Biserica ortodoxă, trebuie botezat din nou.¹⁾ Deasemenea în Rusia deja în anul 1620 un sinod din Moscova a dat o astfel de dispoziție, care a fost provocată prin aceeași împrejurare ca și cea din Biserica grecească.²⁾ Dar, fiindcă aceste dispoziții stau în contradicție cu practica multiseculară din Biserica ortodoxă — și sunt a se considera numai ca măsuri excepționale de rigoare provenită în urma împrejurărilor grave ale timpului, nu se pot privi de norme cu valoare generală.³⁾

În canonul acesta apostolic este important că, pe lângă argumentarea menționată, se relevă ca motiv pentru caterisirea episcopului sau presbiterului, carele repetă botezul legal sau recunoaște de legal botezul fals, și aceea că aceste persoane sfințite nu deosebesc pe preoții adevărați de către preoții falși (ψευδοερέων). Pentru judecarea dacă preoția unei sau altei confesiuni este a se privi de adevărată și deci a se recunoaște sau

¹⁾ Sint. At. V, 614-615.

²⁾ Compară: Pichler, Geschichte der kirchlich. Trennung (München) 1865, II, 107.

³⁾ Compară: A. Serafim: „Despre primirea creștinilor eterodocși în Biserica ortodoxă“... (Articol apărut în revista Academiei teologice din Kiev, 1864, II, 281)

Canoanele hotărăsc precis care botez, nesăvârșit în Biserica ortodoxă și de către preot neortodox, este a se considera de neadevărat și astfel trebuie repetat. Dispozițiile acestor canoane trebuie observate cu strictețe și orice abatere dela dănsule cade sub pedeapsă canonică. La judecarea adevărității botezului, săvârșit afară de Biserica ortodoxă, sunt decisive exclusiv dispozi-

a nu se recunoaște în Biserica ortodoxă, după canoane se va lua în considerare în linia primă împrejurarea dacă respectiva confesiune eterodoxă diferă de Biserica ortodoxă numai cu privire la unele puncte secundare ale credinței respective ale ritualului sau greșește cu privire la baza credinței Bisericii și are în-vățătură denaturată atât în ceea ce privește chestiunile de credință cât și disciplina bisericească — și preoția din societatea de acest fel, cum este cea din urmă, nici decum nu poate fi recunoscută în Biserica ortodoxă. Mai departe este a se lua în considerare dacă în respectiva societate religioasă preoția este socotită ca o instituție divină și puterea ierarhică ca o putere derivată din dreptul divin, sau dacă funcțiunea preotească este privită numai de o funcțiune ca oricare altă funcțiune pămân-tească, fără nici un dar divin și care funcțiune este necesară numai pentruca să se mențină ordinea la săvârșirea anumitor ritualii ale credinții. În acest caz din urmă, deoarece nu există preoție adevărată, Biserica nu o poate recunoaște. Și în fine baza preoției adevărate o formează succesiunea puterii ierarhice dela Apostoli până în ziua de astăzi, astfel la aprecierea preoției altei confesiuni trebuie să se urmărească cu atenție deosebită dacă s'a păstrat în respectiva societate religioasă succesiunea apostolică și în conformitate cu aceasta în societatea, în care această succesiune s'a păstrat fără întrerupere, preoția este a se considera canonică ca legală, cu toate că în această societate există concepții diferite, dar cari concepții nu ating baza credinții creștine, ființa și puterea tainelor; dar dacă în vre-o societate religioasă succesiunea apostolică este întreruptă și acea societate s'a despărțit de unitatea bisericească și s'a introdus într'însa o ierarhie deosebită, independent de succesiunea apostolică, în acest caz nici preoția societății respective nu se poate recunoaște canonică de adevărată (can. 67 ap.; 8, 19 sin. I ec.; 8, 32 Laod.; 68 Cart.; 1 Vas. c. M.).¹⁾

Canonul 48.

Dacă vreun mirean, lepădând pe soția sa, va lua pe alta, sau pe cea lepădată de altul, să se afurisească.

¹⁾ Compară comentarul Arhim.-lui Ioan la can. 47 ap. ediția menționată, I, 195.